

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslagets hovedindhold er forslag til ændringer på to væsentlige punkter: En indførelse af hjernedødskriteriet som et supplerende døds-kriterium og skærpede betingelser i lovgivningen om samtykke for at kunne foretage lægevidenskabelig obduktion og transplantation.

I øvrigt foreslås reglerne i ligsynsloven og transplantationsloven (loven om udtagelse af menneskeligt væv m.v.) samlet i én lov.

Lovforslag på området har tidligere været fremsat to gange, første gang den 14. januar 1987. Der henvises herom til Folketingstidende 1986-87, sp. 5103 og 5859 ff, og tillæg A, sp. 2797 ff.

Lovforslaget blev med enkelte ændringer genfremsat den 28. oktober 1987. Der henvises herom til Folketingstidende 1987-88, sp. 791 og 2118 ff, og tillæg A, sp. 1057 ff.

Endvidere er spørgsmålet om indførelse af hjernedøds-kriteriet som et supplerende døds-kriterium behandlet i Folketinget i foråret 1989 i forbindelse med et privat forslag til folketingsbeslutning herom (B 75 og Folketingstidende 1988-89, sp. 9063 ff).

I forhold til de tidligere lovforslag er der foretaget en yderligere stramning af betingelserne for at kunne foretage lægevidenskabelig obduktion, idet de pårørende efter forslaget skal spørges, om de giver samtykke til obduktion.

Med hensyn til samtykkereglerne ved transplantation er det i forhold til de to første lovforslag markeret, at det primært er afdødes indstilling, som er afgørende for, om der må foretages organudtagning.

Herudover er der foretaget en række andre ændringer. Der henvises i den forbindelse til § 16, § 19 og § 20, stk. 3, og bemærkningerne hertil.

2. Døds-kriteriet

a. Det gældende døds-kriterium er *hjertedøds-kriteriet*. Dette er ikke udtrykkeligt fastsat i lovgivningen, men følger af forarbejderne til transplantationsloven, lov nr. 246 af 9. juni 1967. I betænkning nr. 454 fra 1967 vedrørende lovgivning om transplantation, der ligger

til grund for loven, anføres det således side 21: »Dødens indtræden må være konstateret ved, at spontant åndedræt og spontan hjertevirksomhed er ophørt og hjernevirksomhed totalt og uopretteligt ophævet.«

I lovforslaget foreslås, at der ved lov indføres en adgang til at kunne konstatere dødens indtræden efter et *hjernedøds-kriterium*. Det nuværende hjertedøds-kriterium foreslås samtidig opretholdt som et selvstændigt døds-kriterium, således at dødens indtræden kan konstateres *enten* efter det hidtidigt gældende hjertedøds-kriterium *eller* efter et hjernedøds-kriterium (lovforslagets § 1).

Hovedformålene i lovforslaget med at indføre et hjernedøds-kriterium er følgende:

Uopretteligt ophør af al hjernefunktion (hjernedød) indtræder hos personer med så svære hjernelæsioner, at blodtilførslen til hjernen er uopretteligt stoppet, således at de er bevidstløse, reaktionsløse og uden egen vejtrækning og derfor henvist til respiratorbehandling.

Den lægevidenskabelige udvikling har gjort, at det uoprettelige ophør af al hjernefunktion nu kan konstateres med fuldstændig sikkerhed. Når en person er hjernedød, er hjertedødens indtræden uafvendelig selv ved brug af respirator og kan alene kunstigt udskydes få timer eller dage (højest op til 1-2 uger med den nuværende teknik).

Man kan med andre ord - uanset alle forholdsregler og behandlingsformer - ikke forhindre, at den ophørte hjernefunktion altid følges af endelig hjertestandsning. Er hjernedød konstateret, er enhver behandling i patientens interesse derfor umulig, idet der under ingen omstændigheder er nogen chance for overlevelse, og behandling ved brug af respirator er således en udsigtsløs maskinel opretholdelse af visse åndedrætsfunktioner hos et menneske.

På denne baggrund kan den nævnte behandling normalt forekomme at være uetisk. De pårørende har derfor i denne situation som oftest et ønske om, at den meningsløse brug af respirator bringes til ophør, så døden opleves på en værdig måde.

Efter den gældende retstilstand er det ikke i strid med almindeligt anerkendte principper for lægers handle-måde at indstille lægelig behandling, herun-